

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 256/XLII/2006
Rady Gminy Przechlewo
z dnia 29 maja 2006 r.

Urząd Gminy w Przechlewie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY PRZECHLEWO 2006 – 2013

Przechlewo, maj 2006 r.

<u>I. WSTEP.....</u>	<u>3</u>
1.1 Podstawa prawna opracowania.....	3
1.2 Cel programu.....	3
1.3 Metodyka opracowania programu.....	3
<u>II. CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZECHLEWO.....</u>	<u>4</u>
2.1 Położenie geograficzne.....	4
2.2 Otoczenie terytorialne.....	4
2.3 Użytkowanie terenu.....	5
2.4 Demografia gminy oraz procesy społeczne.....	7
2.7.Historia regionu.....	10
2.8 Zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego.....	11
2.9 Infrastruktura gminy.....	12
2.10 Sytuacja gospodarcza.....	14
2.11 Turystyka.....	15
2.12 Analiza słabych i mocnych stron na tle szans i zagrożeń.....	17
<u>III. PRIORYTETY I CELE W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....</u>	<u>19</u>
3.1 Polityka i strategia państwa.....	19
3.2 Gminne akty prawne.....	21
<u>IV. CHARAKTERYSTYKA STANU OBECNEGO ŚRODOWISKA.....</u>	<u>21</u>
4.1 Powietrze atmosferyczne.....	21
4.2 Zasoby wodne.....	22
4.3 Gospodarka odpadami.....	23
4.4 Gospodarka ściekowa.....	25
4.5 Warunki środowiska przyrodniczego.....	29
4.5.2 Gospodarka leśna.....	32
4.5.3 Rezerваты.....	33
4.5.4 Warunki klimatyczne.....	35
4.5.5 Utwory powierzchniowe i kopaliny.....	35
4.6 Gleby.....	36
4.7 Ochrona powietrza.....	37
4.8 Wody powierzchniowe.....	37
4.9 Wody podziemne.....	38
4.10 Ujemne oddziaływanie gospodarki i przemysłu na środowisko.....	41
4.11 Melioracje rolne i leśne.....	43
<u>V. PRZYSZŁOŚCIOWY ROZWÓJ GMINY.....</u>	<u>44</u>
5.1 Tendencje rozwojowe i główne dziedziny rozwoju gminy.....	44
5.2 Szanse rozwoju gminy związane z ochroną środowiska.....	45
5.3 Cele i kierunki działania do roku 2013.....	52
5.4.Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska i Monitoring.....	54

I. WSTĘP

1.1 Podstawa prawna opracowania

Obowiązujące od 1 października 2001r. Prawo Ochrony Środowiska nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania gminnego programu ochrony środowiska (art. 17 ustawy Prawo Ochrony Środowiska Dz. U. Nr 62, poz. 627).

- ustawa „o odpadach” z dnia 27.04.2001r. art. 14 ust.1

1.2 Cel programu

„Program Ochrony Środowiska Gminy Przechlewo 2005-2013” powinien stanowić podstawę do podejmowania decyzji w zakresie działań i przedsięwzięć inwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska, przyrody oraz potrzeb społecznych i gospodarczych.

1.3 Metodyka opracowania programu

Procedura opracowania Programu składa się z następujących etapów:

Etap1. Opracowanie metodyki sporządzania programu w celu zapewnienia merytorycznej jakości programu.

Etap2. Zbieranie informacji: o gminie, jej otoczeniu, wymaganiach prawnych w zakresie ochrony środowiska, wytycznych w zakresie ochrony środowiska z programów i polityk centralnych i regionalnych. Produktem tego etapu będzie ogólna charakterystyka gminy, diagnoza walorów i zasobów środowiska, stanu środowiska i źródeł jego zagrożeń oraz określenie limitów i wytycznych w zakresie ochrony środowiska, niezbędnych do poprawnego dokonania analizy SWOT, określenia celów i priorytetów.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY PRZECHLEWO

2.1 Położenie geograficzne

Gmina Przechlewo wchodząca w skład powiatu człuchowskiego położona jest w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, w obrębie dwóch mezoregionów fizyczno-geograficznych. Część północna i zachodnia stanowi fragment sandrowej Równiny Charzykowskiej, a część centralna i południowa leży na Pojezierzu Krajeńskim. Według kryteriów podziału przyrodniczo-leśniczego prawie cały obszar gminy należy do dzielnicy borów Tucholskich. Gmina Przechlewo prawie w całości leży w dorzeczu rzeki Brdy, jej górnym odcinku.

Powierzchnia gminy wynosi 244 km². Gminę zamieszkuje 6.291 mieszkańców, gęstość zaludnienia wynosi 26 osób na 1 km². Gmina Przechlewo składa się z 14 sołectw i 33 miejscowości.

Czynnikiem kształtującym krajobraz gminy jest rzeźba terenu. Północna i zachodnia część gminy Przechlewo położona w obrębie Równiny Charzykowskiej stanowi obszar płaski, lekko pochylony ku południowemu wschodowi, położony generalnie na wysokości od 140 do 157 m n.p.m. Równinę rozcina na linii północ-południe dolina rzeki Brdy z rynną jezior Szczytno – Krępsko. Wypływając z jeziora Szczytno rzeka Brda zmienia kierunek na równoleżnikowy.

2.2 Otoczenie terytorialne

Gminę Przechlewo w powiązaniu z obszarami zewnętrznymi podzielić można na dwie podstawowe grupy:

- a) wynikające z potrzeby obsługi ludności na poziomie ponadgminnym
- b) wynikające z potrzeby obsługi ludności na poziomie ośrodka gminnego.

W ramach pierwszej grupy związków i powiązań funkcję ośrodka rejonowego dla obszaru gminy pełni miasto Człuchów. Miasto obsługuje teren gminy m.in. w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego, lecznictwa otwartego-specjalistycznego,

lecznictwa szpitalnego, kultury, administracji, usług handlu, gastronomii i rzemiosła.

W ramach drugiej grupy związków miejscowość Przechlewo pełni rolę ośrodka gminnego z koncentracją usług dla obsługi ludności.

W obsłudze ludności gminy wspomaga ją ośrodek gminy, jednostki elementarne uzupełniające o pełnym i niepełnym wyposażeniu w usługi. W zakresie usług gminnych i podstawowych brak jest istotnych związków gminy Przechlewo z innymi sąsiadującymi gminami. Obsługę mieszkańców gminy pełnią urządzenia i obiekty usługowe zlokalizowane na terenie gminy.

2.3 Użytkowanie terenu

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 24.388 ha, pod względem użytkowania terenu Gmina Przechlewo ma charakter rolniczo-leśny, 36,8% powierzchni gminy stanowią grunty rolne. Lesistość wynosi 52,3% co jest wartością znacznie przewyższającą średnią lesistość w Polsce. Powierzchnia jezior i rzek wynosi 5%.

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Przechlewo – stan na 1.01.2005r.

Rodzaj gruntów	Powierzchnia ewidencyjna w ha	Udział w ogólnej powierzchni %
Powierzchnia ogólna	24.388	
Użytki rolne	8.972	36,8
grunty orne	7.225	29,6
sady	25	0,1
łąki trwałe	873	3,5
pastwiska trwałe	568	2,3
Użytki leśne ogółem	12.757	52,3
grunty leśne	12.709	52,1
grunty zadrzewione	49	0,2

Grunty zabudowane i zurbanizowane	537	2,2
tereny mieszkaniowe	28	0,1
tereny przemysłowe	24	0,1
inne tereny zabudowane	13	0,06
zurbanizowane tereny niezabudowane	12	0,05
tereny rekreacyjne	16	0,06
użytki kopalne	3	0,01
Tereny komunikacyjne		
drogi	362	1,48
koleje	79	0,30
tereny różne	18	0,07
nieużytki	857	3,58
Wody ogółem	1247	5,11
wody płynące	1141	4,68
wody stojące	106	0,43

Użytkowanie gruntów w gminie Przechlewo na tle powiatu Człuchowskiego

	użytki rolne w %					Lasy i grunty leśne w %	Pozostałe grunty i nieużytki w %
	Razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Powiat Człuchowski	41,2	36,0	0,25	3,4	1,9	49,2	9,5
Gmina Przechlewo	36,8	29,6	0,10	3,5	2,3	52,3	10,9

Użytkowanie gruntów z podziałem na własność

Grupa użytkowników gruntów	Użytki rolne w ha			Lasy ha	Pozostałe ha
	ogółem	grunty orne	użytki zielone		
powierzchnia administracyjna	8674	7172	1485	12757	2945
gospodarstwa indywidualne	4906	4016	890	144	1414

spółki rolne	3096	2879	217	-	79
pozostałe jednostki	672	277	378	12613	1452

Użytkowanie indywidualnych gospodarstw rolnych wg powierzchni użytków rolnych

Grupa obszarowa	do 1 ha	1-2 ha	2-5 ha	5-10ha	10-20ha	powyżej 20ha
Ilość gospodarstw	1024	271	110	69	91	78
Powierzchnia użytków rolnych	141	268	314	491	1307	2663
Udział w powierzchni ogólnej uż.rol.	2,5	5,1	7,5	9,3	25,2	51,4

2.4 Demografia gminy oraz procesy społeczne

- liczba ludności **6271**

- struktura ludności (wg narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2002 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
W wieku przedprodukcyjnym	1723	841	882
W wieku produkcyjnym	3724	2032	1692
W wieku poprodukcyjnym	752	232	520
OGÓLEM	6199	3105	3094

2.5 Dominujące formy gospodarowania w gminie

Dominującą formą gospodarowania w gminie Przechlewo jest rolnictwo oraz leśnictwo. Na terenie gminy znajdują się następujące zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego:

- „POLDANOR S.A.” - prowadzi działalność od kwietnia 1994 r. Podstawową działalnością jest chów i hodowla trzody chlewnej oraz uprawa roślin, jak również hurtowa sprzedaż zwierząt oraz płodów rolnych. Bazę dla prowadzonej przez spółkę działalności stanowią wydierżawione od Agencji Nieruchomości Rolnych nieruchomości pochodzące z byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych w woj. pomorskim i zachodniopomorskim. Spółka prowadzi hodowlę trzody chlewnej i bydła mięsnego w kilkunastu fermach oraz produkuje pasze w nowoczesnej wytwórni pasz w Koczale. Areał dzierżawionych gruntów wynosi ponad 13 000 ha.

- Zakłady mięsne „PRIME FOOD” – firma o kapitale polsko-duńskim specjalizuje się w uboju, rozbiorze oraz przetwórstwie mięsa wieprzowego i wołowego. Producent szerokiego wachlarza wyrobów gotowych. Wysoko rozwinięta i efektywna technologia produkcji, która jest oparta na ścisłej kontroli, jakości i wysokiej higienie pozwoliła na uzyskanie w 2000 roku uprawnień eksportu na rynki krajów UE i USA.

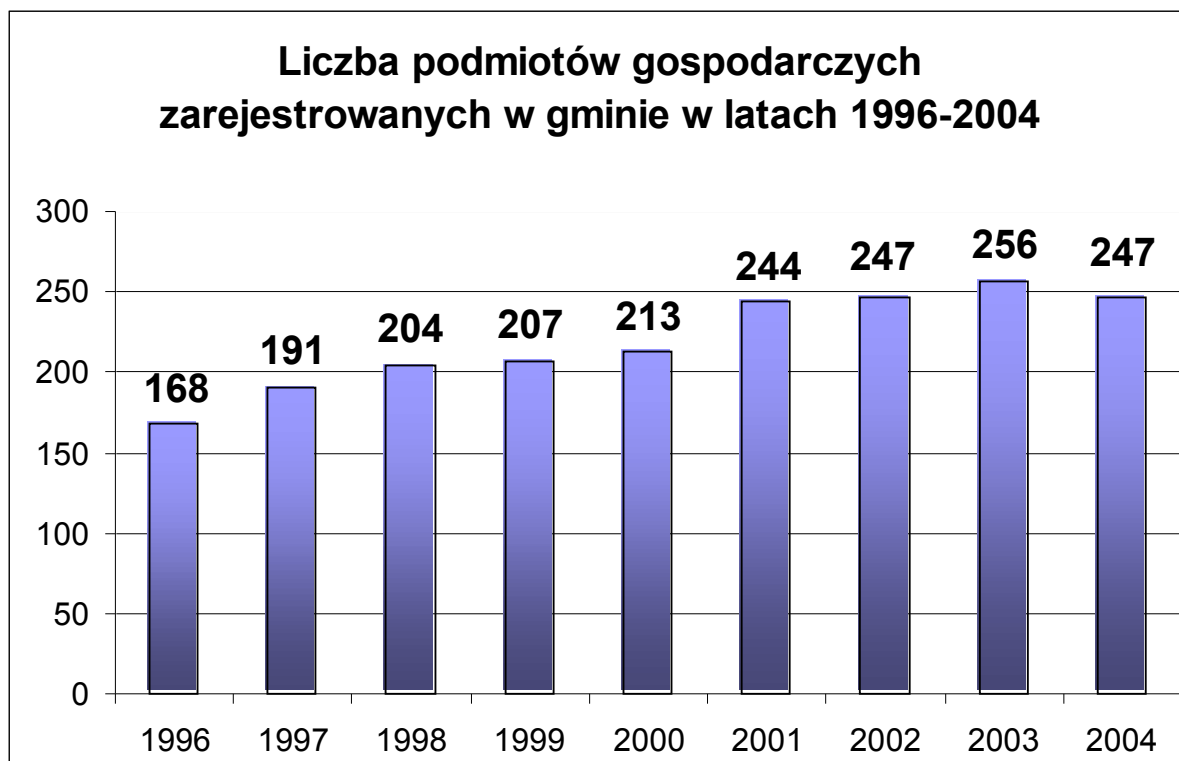
- Rozlewnia gazu „BP” - Firma BP rozpoczęła działalność w Polsce 17 września 1991. BP Polska specjalizuje się w zarządzaniu siecią stacji paliw oraz całodobowych sklepów na stacjach benzynowych. Prowadzi także działalność w ramach działów BP Gas, BP Lubricants, BP Bitumen. Obecnie BP jest jednym z liderów wśród zagranicznych koncernów paliwowych w Polsce. BP Gas rozpoczął swą działalność w roku 1995. Zajmuje się sprzedażą gazu płynnego na terenie całej Polski i zaopatruje około 15% rynku LPG w Polsce. Obecnie posiada 3 rozlewnie gazu płynnego (Sapolno Człuchowskie, Swarzędz, Sławków). Przez ostatnie lata działalności BP Gas, zdobyło pozycję jednego z głównych graczy na rynku gazu płynnego w Polsce, co stawia Rozlewnię w czołówce firm zajmujących się dystrybucją tego

paliwa w naszym kraju. Korzystając z usług BP Gas wszyscy klienci mają pewność, że produkt dostarczany jest w pełni bezpiecznie – zgodny ze stosowanymi na całym świecie procedurami bezpieczeństwa, a jego jakość jest najwyższa.

- Piekarnia
- Płatkarnia łuszczenia owsa
- Gorzelnia w Lisewie

2.6 Potencjał gospodarczy gminy

2.7.Historia regionu

Historia naszej przepięknie położonej wśród pól, lasów i 33 jezior wsi, sięga roku 1341. Rozwinał się wówczas w Przechylewie, bo tak prawdopodobnie brzmiała nazwa wsi, od jej położenia na skłonie terenu, majątek ziemski, wieś królewska i samodzielna parafia. Istniejący do dzisiaj, sztachulcowy kościół parafialny, wybudowano, po dwukrotnym pożarze, w 1720. W 1897 roku wybudowano drugi, protestancki kościół, fatalnie zagrzybiony, rozebrano w 1907 roku po czym wybudowano nowy w stylu neogotyckim. W okresie rozbiorów Polski w XVIII wieku, ziemia Przechlewska przechodziła pod panowanie niemieckie. Do Polski powróciła dopiero po II wojnie światowej, 28 lutego 1945 roku.

Do równie ciekawych należą historie innych z 33 wsi naszej gminy.

Dąbrowa, (Dąmbrowa, 1140) stara wieś szlachecka należy do pierwszych wzmiankowanych na Ziemi Człuchowskiej. W historii Długosza znajdujemy, że starosta człuchowski z okresu wojny trzynastoletniej, Jerzy z Dąbrowy pochodził właśnie z naszej Dąbrowy. Prączyńscy, jedni z ostatnich właścicieli spoczywają w kościele w Przechylewie, a nad ich grobowcem znajduje się płyta herbowa.

Szczytno, pierwsza wzmianka o kasztelanie książęcym, urzędniku ze Szczytna, pochodzi z 1198 roku. Znane są imiona kilku kasztelanów szczycieńskich: Raclaw (1279), Mikołaj (1287) i Myślībór (1291). Ostatnim kasztelanem był Mikołaj Zaremba z Ponieca, któremu godność tę nadał w 1299 roku Władysław Łokietek. Gród kasztelański (kasztel), znajdował się na wyspie, zwanej dziś Zamkową na jeziorze Szczytno.

W Imielnie (Gemelen, 1326) Piotr Tuchołka wybudował dwór na wysokim brzegu Brdy (1745 rok). W odrestaurowanym dworze, jeszcze dziś w tympanonie można odczytać litery, P i T, inicjały właściciela.

Lipczynek, (Luboczyn, 1565) wieś nad jeziorem Lipczyno, leży na zalesionym terenie zwanym przed wojną Puszcza Człuchowska. Dziś te malownicze tereny to prawdziwa uczta dla oczu turystów.

Nowa Wieś, jako wieś rycerska otrzymała przywilej w 1356 roku. Około roku 1750 właścicielem był Józef Lniski - podwojewoda gdański.

Pakotulsko, wieś istniała już w XIII wieku. W XV wieku była własnością Macieja Szumana i Aleksandra Konarskiego herbu Kolczyk. Daniel Szuman był dworzaninem Jana III Sobieskiego.

W 1694 roku jedna z miejscowych kobiet została oskarżona o czary. Próba wody wypadła dla niej niepomyślnie, nie utonęła. W czasie tortur przyznała się do uprawiania czarów i została spalona na stosie.

2.8 Zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego

Wsie gminy Przechlewo to w głównej mierze małe lub średnie ulicówki rozciągające się przy majątkach ziemskich lub odrębne wsie (np. majątki Jemielno, Płaszczycy). Wyjątek stanowi Przechlewo, duża wieś o charakterze małego miasteczka. Spośród 15 zespołów pałacowo-dworsko-parkowych do dziś zachowało się tylko pięć: w Dąbrowie Czł., Jemielnie, Wandzinie, Sapolnie i Pakotulsku.

Z zachowanych rezydencji na szczególną uwagę zasługuje późno barokowy dwór w Jemielnie jako jedyna z nielicznych XVIII-wiecznych budowli.

Budownictwo sakralne reprezentowane jest przez najcenniejszy parafialny kościół pw. Św. Anny w Przechlewie o konstrukcji szachulcowej pochodzący z 1720 roku, rozbudowany w końcu XIX wieku o część murowaną. Kościół ten posiada prawie w całości zachowane XVIII-wieczne wyposażenie i wystrój.

Na obszarze gminy Przechlewo główne piękno krajobrazowi archeologicznemu środowiska kulturowego nadaje dolina rzeki Brdy z układem stanowisk archeologicznych. Układają się one mikroregionami osadniczymi wzdłuż doliny Brdy i rynien subglacialnych drenowanych przez ciek wodny i jeziora koncentrując 95% zarejestrowanych stanowisk archeologicznych. W strukturze chronologicznej – kultowej faktów osadniczych zdecydowanie przeważa (51%) okres wczesnego średniowiecza z dominującymi w środowisku kulturowym mikroregionami osadniczymi z grodziskami w Przechlewie, Szczytnie, Sapolnie.

2.9 Infrastruktura gminy

Gospodarka wodno-ściekowa

Wyposażenie gminy w urządzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę jest dobre. Z sieci wodociągów komunalnych będących w posiadaniu gminy (6 hydroforni w m. Sapolno, Nowa Wieś, Garbek, Przechlewo, Dąbrowa, Płaszczycza.) oraz ANR, nadleśnictwa i zakładów przemysłowych zaopatrywanych jest 95% mieszkańców gminy. Ujęcia wody opierają się o wody podziemne o wystarczającej wydajności. Długość sieci wodociągowej wynosi około 50 km. Z powodu zamieszkiwania poza strefą zurbanizowaną, pozostałe 5% mieszkańców nie może korzystać z komunalnych sieci wodociągowych. Stare instalacje (żeliwne, azbestowo-cementowe) wymieniane są sukcesywnie na rury PCV.

Do sieci kanalizacyjnej zbiorczej podłączonych jest 4956 mieszkańców. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 60,8 km, gmina skanalizowana jest w 88,8 %. Z terenów nie skanalizowanych ścieki dowozi się beczkowozem do punktu zrzutu na oczyszczalni ścieków w Przechlewie. Planowana jest rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Zawada i Przechlewko oraz podłączenie pozostałych nieruchomości w m. Przechlewo.

Na terenie gminy znajdują się 3 oczyszczalnie ścieków: w m. Pakotulsko (biologiczna), Lipczynek (bioblok) i w Przechlewie, gdzie znajduje się oczyszczalnia ścieków o charakterze mechaniczno – biologicznym, która w 2001r. została gruntownie zmodernizowana oraz 24 przepompownie ścieków, 59,5 km kolektorów sanitarnych, 7,5 km przykanalików. Przepustowość rzeczywista oczyszczalni średnia dobową wynosi 1300 m³/d, a przepustowość maksymalna istniejących urządzeń do oczyszczalni ścieków średnia dobową wynosi 2500 m³/ d. Powstające na oczyszczalni osady ściekowe wykorzystywane są na cele rolnicze.

Gospodarka odpadami

W miejscowości Przechlewo znajduje się Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych oddane do użytku w 1999r., gdzie składowane są odpady inne niż niebezpieczne i obojętne. Korzystają z niego instytucje i osoby prywatne z terenu naszej gminy. Dobowo przyjmowanych jest 2,9 tony odpadów, eksploatacja wysypiska przewidziana jest do 2015r. Z terenu gminy odpady odbierane są przez przedsiębiorstwa mające zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbiórki i transportu odpadów. Zorganizowanym odbiorem odpadów objętych jest 53 % ludności. We wszystkich miejscowościach gminy Przechlewo ustawiono zestawy do selektywnej zbiórki odpadów (pojemniki na szkło, pojemniki na plastik), które są na bieżąco monitorowane. Po ich zapełnieniu odpady wywożone są na gminne składowisko. Selektywną zbiórką odpadów objętych jest 95% ludności.

Sieć drogowa

Teren gminy w południowej części dotyka drogi krajowej nr 23 Koszalin – Bydgoszcz, droga ta wraz z siecią dróg powiatowych zapewnia zewnętrzne powiązania terenu gminy z siecią dróg krajowych.

Sieć dróg powiatowych w gminie obejmuje 18 odcinków dróg V klasy technicznej, urządzonych, twardych w średnim i złym stanie technicznym. Długość sieci dróg gminnych wynosi 52 km o bardzo zróżnicowanym standardzie. Do dróg gminnych zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym nie zaliczane do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom z wyłączeniem dróg wewnętrznych, które powstały z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury wsi. Drogi gminne w przeważającej części posiadają nawierzchnię gruntową lub umocnioną tłuczniem i żużlem.

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Słosinko – Człuchów, nieczynna od lat na odcinku Słosinko – Przechlewo, natomiast na odcinku Przechlewo - Człuchów odbywa się tylko ruch towarowy.

Zbiorowa Komunikacja Pasażerska obsługiwana jest przez lokalne Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Człuchowie. Zorganizowane są lokalne połączenia z sąsiednimi gminami i miastami Człuchów, Miastko, Bytów.

Zaplecze techniczne motoryzacji stanowią dwie ogólnodostępne stacje benzynowe oraz kilka zakładów mechaniki pojazdowej.

Gospodarka cieplna

Zbiorowe zaopatrzenie w ciepło występuje na osiedlu mieszkaniowym w Przechlewie, szkole, przedszkolu z kotłowni, która opalana jest słomą, co w znacznym stopniu ograniczyło emisję zanieczyszczeń do środowiska. Pozostałe obiekty użyteczności publicznej i zakłady przetwórcze posiadają kotłownie lokalne, gdzie paliwami opałowymi są węgiel, gaz, olej opałowy.

Większość mieszkańców gminy zaopatruje się w ciepło indywidualne, gdzie przeważającym źródłem ciepła jest drewno, trociny, węgiel.

Elektroenergetyka

Teren gminy objęty jest zasilaniem w całości siecią średniego napięcia do zakładów mięsnych z Głównego Punktu Zasilającego Gwieździn, północna część gminy z GPZ Ostrowite, położonego na terenie Rejonu Energetycznego Bytów, pozostała część gminy z GPZ Człuchów.

2.10 Sytuacja gospodarcza

Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy przedstawia się następująco:

Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy	
Rodzaj działalności	Ilość podmiotów
Handel	72
Gastronomia	7
Usługi stolarskie	7
Usługi transportowe	19
Usługi samochodowe	6
Usługi weterynaryjne	2
Usługi fotograficzne	5
Usługi leśne	18
Usługi ślusarskie	3
Usługi budowlane	31
Usługi rachunkowe	6
Usługi medyczne, lecznicze	17
Ubezpieczenia	7
Usługi elektryczne	3
Usługi fryzjerskie	6
Usługi krawieckie	2
Usługi internetowe	1
Sprzątanie	1
Produkcja- wyroby z drewna	7

2.11 Turystyka

Zapraszając na wypoczynek w Gminie Przechlewo należy zaznaczyć, że jest ona wojewódzkim laureatem „Gmina Mistrz Gospodarności”, a wieś Przechlewo jest zdobywcą głównej nagrody dla najlepszej wsi letniskowej w konkursie „Jabłońscy zapraszają Matysiaków”

Główną rolę rozrządowo – obsługową ruchu turystycznego na terenie gminy spełnia Przechlewo. Należy przewidywać, że w przyszłości

wraz z wprowadzeniem nowych elementów obsługi ranga Przechlewa będzie rosła.

Na terenie Gminy Przechlewo obsługa ruchu turystycznego odbywa się przez:

- ośrodek obsługi ruchu turystycznego w Przechlewie gdzie istotne znaczenie ma obsługa komunikacyjna, usługi wyższego rzędu (np. usługi handlowe lub motoryzacyjne),
- punkty obsługi ruchu turystycznego, do których należą ośrodki wypoczynkowe np. Lipczynek, Ośrodek Sportu i Rekreacji nad j. Końskim, pola namiotowe, leśniczówki z pokojami gościnnymi, agroturystyka, obiekty gastronomiczne.

Punkty obsługi ruchu turystycznego wyposażone są w urządzenia i obiekty bezpośrednio związane z wypoczynkiem (miejsca postojowe nad jeziorami, parkingi, miejsca wypoczynkowe na szlakach turystycznych).

W obsłudze turystyki na terenie gminy Przechlewo bardzo ważną rolę odgrywają szlaki turystyczne piesze, rowerowe i wodne

- związane z ruchem turystycznym wokoło ośrodków wypoczynkowych (wjazd i powrót na teren ośrodka)
- szlaki turystyczne przebiegają przez cały obszar gminy Przechlewo

Trzy szlaki pieszo-rowerowe:

- od Jemielnia i nad Jezioro Gwiazda
- od Przechlewa i nad Jezioro Krasne
- wokół Jeziora Lipczyno

Szczególną rolę na terenie gminy odgrywa szlak wodny rzeki Brdy stanowiący dużą atrakcję turystyczną w skali kraju jak również międzynarodowej.

Na terenie gminy Przechlewo znajduje się około 30 jezior, większość z nich jest pochodzenia lodowcowego, stanowią one około 1216 ha, co stanowi 5% powierzchni gminy.

2.12 Analiza słabych i mocnych stron na tle szans i zagrożeń

Silne strony (czynniki wewnętrzne sprzyjające)

1. Walory krajobrazowe i przyrodnicze (lasy, jeziora, rzeki) oraz czyste środowisko.
2. Dość duża baza turystyczna i sportowa oraz wypracowane produkty turystyczne – posiadanie opracowanej dla gminy „Strategii rozwoju i promocji produktu turystycznego”.

3. Węzłowe położenie (skrzyżowanie dróg powiatowych Człuchów – Miastko i Rzeczenica-Konarzyny (przedłużenie drogi Szczecinek-Brusy).
4. Dość gęsta sieć dróg lokalnych, zachowana towarowa linia kolejowa Człuchów-Przechlewo z bocznicami do rozładunku i załadunku towarów.
5. Posiadanie opracowanego dla gminy „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
6. Wysoki stopień zwodociągowania gminy (około 95% mieszkańców czerpie wodę z wodociągów wiejskich), rozpoczęty od 1977r. program kanalizacji wsi gminnej i wsi sołeckich.
7. Posiadanie jednolitej koncepcji oczyszczania ścieków w gminie – gminna wysokosprawna oczyszczalnia ścieków i sieć kolektorów tłocznych doprowadzających ścieki z pozostałych miejscowości.
8. Posiadanie dość rozwiniętej innej infrastruktury technicznej :
  - dworzec PKS
  - cyfrowa centrala telefoniczna i skanalizowana sieć kablowa
  - zakończona budowa radiowej linii telefonicznej dla pozostałych miejscowości w gminie
9. Znacząca ilość dużych zakładów pracy:
  - przetwórstwa mięsnego
  - przetwórstwa drzewnego
  - rozlewnia gazu
  - zakłady rolne (spółki akcyjne i z o.o.)
10. Nowa szkoła w Przechlewie z zapleczem socjalnym i salą gimnastyczną.
11. Zasoby wolnej siły roboczej.
12. Przychylny stosunek władz i społeczeństwa dla inwestycji
13. Duża ilość imprez sportowych i kulturalnych o zasięgu krajowym i europejskim.

Słabe strony (czynniki wewnętrzne zagrażające rozwojowi)

1. Niskie dochody samorządu i ludności.
2. Wysoka stopa bezrobocia i niskie kwalifikacje zawodowe bezrobotnych .
3. Duża odległość od aglomeracji miejskich oraz ograniczona

- dostępność do komunikacji pasażerskiej oraz rynków zbytu.
- 4 Zły stan dróg lokalnych.
  5. Brak gruntów rolnych na powiększanie gospodarstw indywidualnych.

Szanse (czynniki zewnętrzne sprzyjające)

1. Wzrost gospodarczy w kraju i zainteresowanie Polską jako miejscem dla inwestycji zagranicznych.
2. Zainteresowanie ludności z dużych aglomeracji miejskich nowymi formami wypoczynku, a mianowicie: wczasy w zagrodzie wiejskiej, spływy kajakowe, turystyka kwalifikowana – zwiedzanie zabytków, okazów przyrody itp.
3. Uruchomienie funduszy Unii Europejskiej dla Polski na ochronę środowiska i rozwój terenów wiejskich
4. Program gazyfikacji powiatu człuchowskiego.

Zagrożenia (czynniki zewnętrzne zagrażające)

1. Niestabilna polityka finansowa państwa wobec samorządów.
2. Niestabilna polityka fiskalna państwa.
3. Brak polityki rolnej i ochrony polskiego rynku we wszystkich branżach.
4. Niskie nakłady państwa na podstawową infrastrukturę drogową, stale pogarszający się stan nawierzchni dróg.
5. Ograniczone środki na walkę z bezrobociem.
6. Niskie nakłady na oświatę gminną.

III. PRIORYTETY I CELE W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1 Polityka i strategia państwa

Podstawowym aktem prawnym porządkującym system prawa ochrony środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627 z 2001 roku z póź. zm.). Zadaniem

ustawy jest stworzenie podstaw ochrony wszystkich elementów środowiska oraz środowiska jako całości, a także ujednoczenie wymagań i procedur. Ustawa ogólna ma tworzyć punkt wyjścia i bazę dla całego zespołu przepisów dotyczących kwestii ochrony środowiska.

Ustawami szczegółowymi regulującymi poszczególne problemy są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach;
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych;
- ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produkcyjnej i opłacie depozytowej;
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. – o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków;
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. – o ochronie przyrody;
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – o ochronie zwierząt;
- ustawa z 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie;
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 – o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. – o rolnictwie ekologicznym;
- ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe;
- ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r.- o organizmach genetycznie zmodyfikowanych;
- ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych;
- ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw.

Wytyczony przez te ustawy zakres i stopień skomplikowania prawa ochrony środowiska jest wręcz nieporównywalny z sytuacją sprzed kilku lat. Jednym z podstawowych celów wprowadzenia systemu było dopasowanie prawa polskiego do wymagań prawa wspólnotowego UE. Należy jednak podkreślić, iż zmiany w prawodawstwie były niezbędne, niezależnie od procesu przygotowań do akcesji, gdyż

wymusza je konieczność pełnej realizacji zapisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

3.2 Gminne akty prawne

Uchwała Rady Gminy w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przechlewo Nr 218/XXXIX/98 z dnia 18.06.1998 r.

Uchwała Rady Gminy w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Przechlewo Nr 77/XII/99 z dnia 30.09.1999 r.

Uchwała Rady Gminy w sprawie programu „Strategia rozwoju gminy Przechlewo 1999-2010” Nr 36/VI/2003 z dnia 10.03.2003 r.

Uchwała Rady Gminy w sprawie uchwalenia regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Przechlewo Nr 38/XI/2003 z dnia 10.03.2003 r.

Uchwała Rady Gminy w sprawie przyjęcia planu rozwoju lokalnego gminy Przechlewo Nr 121/XVIII/2004 z dnia 28.06.2004 r.

Uchwała Rady Gminy w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków Nr 232/XXXIX/2006 z dnia 06.03.2006 r.

IV. CHARAKTERYSTYKA STANU OBECNEGO ŚRODOWISKA

4.1 Powietrze atmosferyczne

Na terenie gminy Przechlewo nie ma istotnych szkód wywoływanych ujemnym oddziaływaniem przemysłu. Dużą rolę w tym zakresie odgrywa brak większych zakładów przemysłowych emitujących szkodliwe pyły i gazy. W bliższym sąsiedztwie nie ma również wielkich aglomeracji miejskich. Występujące w atmosferze pyły i gazy przenoszone są przeważnie przez wiejące wiatry z innych nieraz odległych terenów; w mniejszym stopniu pochodzą

z miejscowych kotłowni i domostw. Zauważalny w ostatnich latach trend do przechodzenia na inne bardziej ekologiczne systemy grzewcze i wprowadzania nowych technologii produkcji pozwala optymistycznie oceniać prognozy w zakresie tego zagrożenia.

4.2 Zasoby wodne

W granicach gminy znajduje się prawie 50-cio kilometrowy odcinek górnego biegu rzeki Brdy. Na obszarze gminy Przechlewo Brda przyjmuje następujące dopływy, które posiadają źródła poza jej terenem, a mianowicie: rzekę Modrą z Laskowcem, Rzekę Rudę oraz niewielki ciek bez nazwy z rejonu Koprzywnicy uchodzący do jeziora Szczytno. Od źródeł do ujścia w granicach gminy położone są: lewobrzeżna Lipczynka o długości 21,6 km oraz ciek biorący początek w okolicach Pawłówka i uchodzący do jeziora Szczytno.

Gmina Przechlewo to kraina jezior, których jest ponad 30. Większe spośród nich, to głównie jeziora rynnowe o wydłużonym kształcie, dość głębokie z trudnodostępnymi stromymi brzegami. Największą powierzchnię zajmuje jezioro Szczytno Wielkie - 645,2 ha, bardzo atrakcyjny zbiornik na szlaku wodnym rzeki Brdy. Czterokrotnie mniejsze jezioro Lipczyno Wielkie jest drugie w kolejności także pod względem głębokości, po jeziorze Gwiazda. Małe jeziora to najczęściej „oczka” wytopiskowe o różnych głębokościach, nierzadko bezodpływowe. Do obszarów bezodpływowych należy zlewnia jeziora Długie, zlewnia jezior: Przechlewskiego, Krasne, Płocicz, Kiełpińskie, Liny, Lipczyno Małe, Mazur.

Ocena stanu czystości wód powierzchniowych na terenie gminy nie jest zadaniem łatwym. Jediną instytucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Częstotliwość badań jak i fakt, że badaniami objęte są tylko niektóre jeziora i rzeki powodują, że nie można dokonać jednoznacznej oceny zmian jakości wód. Ogólnie można jednak stwierdzić, że czystość badanych wód nie jest zadowalająca oraz że prowadzone w ostatnim okresie zabiegi zmierzające do utylizacji ścieków sprzyjać powinny ich znacznej poprawie.

4.3 Gospodarka odpadami

Plan Gospodarki Odpadami gminy Przechlewo jest częścią składową Gminnego Programu Ochrony Środowiska. Podstawą opracowania planu gospodarki odpadami dla gminy jest art.14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami).

Gminny plan gospodarki odpadami, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz.U. Nr 66, poz. 620) określa:

1. aktualny stan gospodarki odpadami, w tym:
  - rodzaj, ilości i źródła powstawania wszystkich odpadów, w szczególności odpadów komunalnych,
  - rodzaj i ilości odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku,
  - rodzaj i ilości odpadów poddawanych procesom unieszkodliwiania,
  - rodzaj, rozmieszczenie oraz moc przerobowa instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
  - wykaz podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, transportu, odzysku oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych.
2. przewidywane zmiany dotyczące gospodarki odpadami,
3. politykę, cele i zadania określające działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami, wynikające z opracowań wyższego szczebla jak również zadania przeznaczone do realizacji na terenie gminy,
4. opcje planowanych przedsięwzięć,
5. opis sposobów finansowania
6. system monitoringu i oceny realizacji planu.

Analiza stanu istniejącego gospodarki odpadami w gminie wskazuje na poprawne funkcjonowanie systemu zbiórki i unieszkodliwiania odpadów, jednakże wymagane jest aby wszyscy mieszkańcy gminy zostali objęci zorganizowanym systemem odbioru odpadów.

Na terenie gminy znajduje składowisko odpadów komunalnych w Przechlewie (składowisko powinno zostać dostosowane do wymagań wynikających z aktualnych przepisów).

Obecnie w gminie Przechlewo selektywna zbiórka odpadów realizowana jest poprzez system rozstawionych pojemników do zbiórki opakowań z tworzyw sztucznych oraz szkła. Planowana jest rozbudowa tego systemu poprzez dostawienie pojemników na makulaturę i zwiększenie ilości punktów zbiórki.

Prognozy dotyczące zmian w zakresie gospodarki odpadami wskazują, że ilość wytwarzanych odpadów komunalnych w najbliższej przyszłości nie powinna ulegać znaczącej zmianie i przekraczać poziomu 1200 Mg/rok. (pow. 150kg/rok na mieszkańca).

W celu poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy, obok pojemników do segregacji surowców wtórnych, przewiduje się wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła” i „centrach zbiórki”. Aby obniżyć ilość odpadów ulegających biodegradacji planowana jest selekcja tych odpadów na poziomie gospodarstw domowych oraz zagospodarowanie ich poprzez kompostowanie.

Wyznaczone limity planowanego odzysku i unieszkodliwiania (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji spowodują, że ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowiska powinny wynosić:

- w 2010r. 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.
- w 2013r. 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.
- w 2020r. 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995r.

W celu eliminacji ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych oraz odpadów wielkogabarytowych planowane jest wdrożenie selektywnej zbiórki w/w. odpadów. Wariant wdrażania oraz rozwoju zbiórki tych odpadów zostanie określony przez gminę. Planowana jest również inwentaryzacja podmiotów wytwarzających odpady medyczne oraz określenie ilości tych odpadów wytwarzanych w skali roku.

Osobny problem, obszernie opisany w PGO, stanowią odpady zawierające azbest oraz urządzenia zanieczyszczone PCB, planowane jest zewidencjonowanie ilości tych odpadów, a w dalszym ciągu stopniowe ich usuwanie. W celu właściwej organizacji procesu usuwania azbestu należy opracować gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest.

Wszystkie działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami obok finansowania z budżetu gminy mogą być finansowane ze źródeł zewnętrznych, a zwłaszcza ze środków poakcesyjnych Unii Europejskiej np. ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund – ERDF). W Polsce fundusze z ERDF można pozyskiwać poprzez Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Innym źródłem uzyskania funduszy może być Fundusz Spójności, inaczej nazywany Funduszem Kohezji, stanowiący czasowe wsparcie finansowe dla krajów Unii Europejskiej, których Produkt Narodowy Brutto (PNB) na mieszkańca nie przekracza 90 % średniej PNB dla wszystkich państw członkowskich.

W razie potrzeby plan gospodarki odpadami będzie zmieniany lub uzupełniany po przeprowadzonej uprzednio weryfikacji.

4.4 Gospodarka ściekowa

Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Przechlewie**

Lokalizacja: Przechlewo ul. Młyńska 44b

Odbiornik: rzeka Lipczynka

Zlewnia rzeki: Brda

Rodzaj oczyszczalni: mechaniczno-biologiczna

Rok przekazania do eksploatacji: 2001

Rok ostatniej modernizacji: 2001

Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: 5407

Przepustowość oczyszczalni: 2072 m³/d

udział ścieków przemysłowych (w stosunku do średniej ilości ścieków dopływających w czasie pogody bezopadowej) 65%

Rodzaj przemysłu: zakłady mięsne

Liczba równoważnych mieszkańców ogółem: 17117 (z założeń projektowych oczyszczalni).

Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: 0,44 t sm/d, 80%

Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: rolnicze wykorzystanie.

Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodnoprawne nr RLiOŚ-6223/11/02 z dnia 06.05.2002r. ważne do 1.05.2010r. Ustalono, że oczyszczalnia może odprowadzać do odbiornika maksymalnie 2500 m³ na dobę ścieków oczyszczonych o maksymalnych wartościach wskaźników zanieczyszczeń: BZT₅ 30,0 mg/l, ChZT_{Cr} 75,0 mg/l, Zawiesiny ogólne 25,0 mg/l, Azot ogólny 25,0 mg/l, Fosfor ogólny 5,0 mg/l.

W roku 2004 do oczyszczalni ścieków w Przechlewie dopłynęło 414 tys. m³ ścieków, co daje średni dobowy przepływ 1134 m³.

Informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu:

Oczyszczalnia ścieków komunalnych w Przechlewie jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną. Ścieki dopływające do oczyszczalni trafiają do budynku krat, na kracie mechanicznej zatrzymane są większe zanieczyszczenia stałe. Następnie ścieki trafiają do piaskownika gdzie oddzielany jest piasek. Z piaskownika ścieki trafiają do przepompowni skąd pompowane są do komory predenitryfikacji stamtąd do komory beztlenowej, z tej komory ścieki kierowane są do dwóch równoległych komór denitryfikacyjnych (komory niedotlenione), a następnie do komór napowietrzania (komory nityfikacyjne), skąd część ścieków jest przepompowywana pompami recyrkulacji wewnętrznej ponownie do komory denitryfikacyjnej w celu utrzymania stabilnych warunków, pozostała część ścieków z komór nityfikacyjnych przelewa się do wspólnego koryta gdzie dodawany jest siarczan żelazowy (PIX) w celu wspomoczenia procesu strącania fosforu. Ścieki trafiają do osadnika wtórnego, gdzie następuje sedymentacja (oddzielenie) osadu od

ścieków oczyszczonych. Woda nadosadowa odprowadzana rurą perforowaną kierowana jest z biobloku i odpływa do rzeki Lipczynki, a następnie do Brdy. Część osadu z osadnika wtórnego jest recyrkulowana do pierwszej komory biobloku (predenitryfikacji), a część nadmierna osadu kierowana jest do komór stabilizacji, skąd osad trafia do mechanicznej stacji odwadniania osadu, z prasy przez podajniki ślimakowe gdzie następuje mieszanie osadu z wapnem i popiołem powstałym z procesu spalania słomy, w celu neutralizacji form przetrwalnikowych bakterii i jest wykorzystany w rolnictwie.

Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków komunalnych Pakotulsko**

Lokalizacja: Pakotulsko

Odbiornik: rzeka Brda

Zlewnia rzeki: Brda

Rodzaj oczyszczalni: biologiczna

Rok przekazania do eksploatacji: 1978

Rok ostatniej modernizacji: 1978

Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: 189

Przepustowość oczyszczalni: 175 m³/d

Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna

w czasie pogody bezopadowej: 27 /54 m³/d

w czasie opadów: 27 /54 m³/d

Liczba równoważnych mieszkańców ogółem: 253

Ilość osadów powstających na oczyszczalni w t s.m./dobę i % ich uwodnienia: 0,01 tsm/d, 85%

Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: rolnicze

Oczyszczalnia ścieków w m. Pakotulsko pracuje w układzie: przepompownia ścieków z osadnikiem – stawy biologiczne.

Stawy biologiczne 3 szt. I o pow. 2140 m², II o pow. 315 m², III o pow. 784 m², w których ścieki oczyszczane przepływają grawitacyjnie, a następnie rurociągiem do rzeki Brdy.

Nazwa oczyszczalni: **Oczyszczalnia ścieków komunalnych Lipczynek**

Lokalizacja: Ośrodek Wypoczynkowy w Lipczynku

Odbiornik: rzeka Lipczynka

Zlewnia rzeki: Brda

Rodzaj oczyszczalni: mechaniczno-biologiczna

Rok przekazania do eksploatacji: 1986

Rok ostatniej modernizacji: 1986

Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię: 6 ,
w sezonie 160

Przepustowość oczyszczalni: 75 m³/d

Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni średnia/maksymalna
w czasie pogody bezopadowej: 50/65 m³/d

w czasie opadów: 50/65 m³/d

Liczba równoważnych mieszkańców ogółem: 406

Sposób zagospodarowania osadów ściekowych: odpad, składowisko odpadów

Stężenia zanieczyszczeń w ściekach:

Informacje na temat technologii oczyszczania ścieków i przeróbki osadu:

Oczyszczalnia ścieków Ośrodka Wypoczynkowego w Lipczynku typu „BIOBLOK”MU 75. Ścieki gromadzone w zbiorniku 25m³ każdy przepompowywane na oczyszczalnię przez komory krat łukowych. Ścieki następnie poddawane są napowietrzaniu areatorami AP 400 w dwóch komorach napowietrzania(30m³). Z komór napowietrzania ścieki przepływają do osadnika wtórnego gdzie zachodzi proces oczyszczania i sedymentacji. Oczyszczone ścieki odprowadzane są rurociągiem fi 200 do odbiornika. Osad nadmierny odwadniany jest na poletkach osadowych i wykorzystywany w rolnictwie.

Ścieki

1. Oczyszczalnie komunalne

lokalizacja	przepustowość m ³ /d	obciążenie (RLM)	Sposób oczyszczania			% redukcji ładunku w roku 2004				
			chemiczny	biologiczny	mechaniczny	BZT5	ChZT	Porg	N	Zawiesiny
Przechlewo	2072	17117		v	v	96,3	95,4	90,2	89,5	92,5
Pakotulsko	175	253		v		97,0	94,0	92,3	83,0	80,0
Lipczynek	75	405		v	v	94,9	84,9	33,3	54,8	95,1

Ilość wytworzonych osadów ściekowych

Oczyszczalnia	Ilość wytwarzanych osadów ściekowych		% uwodnienia	Sposób zagospodarowania osadów	Odbiornik ścieków oczyszczonych
	m ³ /d	t s.m/rok			
Przechlewo	1,6	296	80	rolnicze	rzeka Lipczynka
Pakotulsko	0,1	1	90	rolnicze	rzeka Brda
Lipczynek	0,1	1	90	rolnicze	J.Lipczynek

4.5 Warunki środowiska przyrodniczego

4.5.1 Zasoby środowiska przyrodniczego i jego stan

Czynnikiem kształtującym krajobraz gminy jest rzeźba terenu. Północna i zachodnia część gminy Przechlewo położona w obrębie Równiny Charzykowskiej stanowi obszar płaski, lekko pochylony ku południowemu wschodowi, położony generalnie na wysokości od 140 do 157 m n.p.m. Równinę rozcina na linii północ-południe dolina rzeki Brdy z rynną jezior Szczytno-Krepsko. Wypływając z jeziora Szczytno rzeka Brda zmienia kierunek na równoleżnikowy. Dolina rzeki z charakterystycznymi zakolami i starorzeczami, przewija się pomiędzy falistą wysoczyzną morenową okolic Przechlewa i Sapolna, a płaską wysoczyzną na południu. Z okolic Sapolna wody rzeki Brdy odpływają doliną na wschód do jeziora Charzykowskiego. Dolina Brdy stanowi największe urozmaicenie krajobrazu gminy. Na wielu odcinkach wcina się w równinę na głębokość 30m, by w południowo-zachodniej części gminy połączyć się z rozległą rynną zespołu jezior

Szczytno-Krepsko i krzyżującą się z nią mniejszą rynną jezior Szczytno Małe - Końskie. Stoki rynien jeziornych są w większości strome (20-30m), przez co trudnodostępne. Wysoczyzną morenową i w nieco mniejszym stopniu równinę sandrową urozmaicają liczne zagłębienia, których dna wypełniają najczęściej wody jezior różnej wielkości lub czasami torfowiska. Piękne i rozległe kompleksy leśne Borów Tucholskich, z zatopionymi w ich głębi licznymi jeziorami, przełomowa dolina rzeki Brdy oraz malownicze ciągi dużych i mniejszych jezior rynnowych są charakterystycznymi elementami krajobrazu Gminy Przechlewo. Równina sandrowa w północnej i zachodniej części gminy zbudowana jest z utworów piaszczysto-żwirowych, pochodzenia wodnolodowcowego, są to ubogie gleby piaszczyste porośnięte na ogół borami sosnowymi. Pozostała część gminy, tzw. wysoczyzna morenowa, zbudowana jest z utworów gliniastych i gliniasto-piaszczystych. Są to gleby lepsze, wykorzystywane rolniczo. Dno doliny rzeki Brdy poniżej ujścia rzeki Rudy, całą dolinę rzeki Rudy i ujściowy odcinek rzeki Lipczynki wyścielają utwory torfowe. Torfy zalegają również w niektórych zagłębieniach terenowych, niektóre z nich stanowią dość duże powierzchnie, np. "torfowisko Niedźwiady". Poza złożami torfu i niewielkiego złoża kredy jeziornej "Pawłówko" położonego w dolince cieków Pawłówko-Dobrzyń oraz lokalnie występujących niedużych pokładów żwiru, na terenie gminy Przechlewo nie występują inne surowce naturalne w postaci kopalin. Bogactwem gminy są wody powierzchniowe; powierzchnia wód płynących i stojących wynosi 1216 ha, tj. 5% powierzchni gminy. Przez tereny leśne przy zachodniej granicy gminy Przechlewo biegnie główny dział wodny między dorzeczem Wisły i Odry. Jego skrajne położenie powoduje, że prawie cały obszar gminy odwadniany jest przez zlewnię rzeki Brdy, w kierunku południowo-wschodnim do Wisły. Pozostałe III-rzędne działy wodne oddzielają zlewnie niewielkich dopływów rzeki Brdy lub tereny pozbawione naturalnego odpływu wód powierzchniowych. W granicach gminy znajduje się prawie 50-cio kilometrowy odcinek górnego biegu rzeki Brdy. Na obszarze gminy Przechlewo Brda przyjmuje następujące dopływy, które posiadają źródła poza jej terenem, a mianowicie: rzekę Modrą z Laskowcem,

rzekę Rudę oraz niewielki ciek bez nazwy z rejonu Koprzywnicy uchodzący do jeziora Szczytno. Od źródeł do ujścia w granicach gminy położone są: lewobrzeżna Lipczynka o długości 21,6 km oraz ciek biorący początek w okolicach Pawłówka i uchodzący do jeziora Szczytno.

Gmina Przechlewo to kraina jezior, których jest ponad 30. Większe spośród nich, to głównie jeziora rynnowe o wydłużonym kształcie, dość głębokie z trudnodostępnymi stromymi brzegami. Największą powierzchnię zajmuje jezioro Szczytno Wielkie - 645,2 ha, bardzo atrakcyjny zbiornik na szlaku wodnym rzeki Brdy. Małe jeziora, to najczęściej wytopiskowe "oczka" o różnych głębokościach, często bezodpływowe, przez co bardziej narażone na zanieczyszczenie. W części jezior bezodpływowych znajduje swe siedlisko lobelia chroniony gatunek roślinności wodnej, podnoszący atrakcyjność gminy. Świat roślin i zwierząt obok zasobów wodnych stanowi wielkie bogactwo gminy Przechlewo, prawie 52% powierzchni zajmują rozległe kompleksy leśne należące prawie w całości do zachodniej części wielkiego "Ekoregionu Borów Tucholskich". Region ten zaliczany jest do najważniejszych węzłów przyrodniczych Polski i Europy. Są to głównie bory świeże, a w dolinach i ich sąsiedztwie bory bagienne i olsy; średnia wieku drzewostanu na terenie Gminy Przechlewo wynosi około 50 lat, tego typu lasy zaliczane są do I kategorii przydatności turystycznej, z kolei mniejszej technologicznej, z uwagi na ograniczoną możliwość pozyskiwania surowca dla przemysłu drzewnego.

Lasy oraz tereny przyrzeczne i przyjeziorne są siedliskiem dla licznych gatunków zwierząt. Miejsce do bytowania znajduje tu duża ilość zwierzyny płowej i ptactwa. Najważniejszym lęgowiskiem ptaków w gminie Przechlewo jest rejon jeziora Szczytno. Ze względu na liczbę gniazdujących tu gatunków oraz lęgi rzadkich ptaków chronionych rejon ten ma znaczenie regionalne. Gniazdują tu: gągoł, tracz nurogęś, błotniak stawowy, bąk, wąsatka i remiz. W lasach na krawędzi jeziora spotyka się orła bielika, kanię rdzawą, dzięcioła czarnego; w turzycowiskach położonych w widłach rzek Brdy i Rudy mają swoje lęgowiska bekasy, derkacz, świergotek polny, żuraw, kraska, jarzębatka, pliszka górską.

Spośród chronionych gatunków ssaków z doliną Brdy, na terenie gminy Przechlewo, związany jest bóbr i wydra. Stanowisko bobra stwierdzono w rejonie Rudnik, jeziora Lipczyno, w okolicach Płaszczycy i Sapolna. Wydra zamieszkuje północną część jeziora Szczytno i okolice Płaszczycy.

Około 35,6% powierzchni gminy objęta jest ochroną przyrody i krajobrazu.

4.5.2 Gospodarka leśna

Około 50% powierzchni zajmują rozległe kompleksy leśne należące prawie w całości do zachodniej części wielkiego „Ekoregionu Borów Tucholskich”. Region ten zaliczany jest do najważniejszych węzłów przyrodniczych Polski i Europy. Są to głównie bory świeże, a w dolinach i ich sąsiedztwie bory bagienne i olsy, średnia wieku drzewostanu na terenie Gminy Przechlewo wynosi około 50 lat, a typy lasów zaliczane są do I kategorii przydatności turystycznej, z kolei mniejszej technologicznej, z uwagi na ograniczoną możliwość pozyskiwania surowca dla przemysłu drzewnego. Funkcja produkcyjna uzależniona jest od popytu na drobnowymiarowy surowiec drzewny. Jest ona także ograniczona funkcjami środowiskowymi, ochronnymi, które na terenie gminy pełni 31% lasów. Pozytywną stroną borów sosnowych, przeważających na terenie gminy, jest ich wielki potencjał rekreacyjny – widne drzewostany, obecność olejków eterycznych w powietrzu, występowanie grzybów i owoców runa leśnego.

Lasy oraz tereny przyrzeczne i przyjeziorne są siedliskiem dla licznych gatunków zwierząt. Miejsce do bytowania znajduje tu duża ilość zwierzyny płowej i ptactwa. Największym lęgowiskiem ptaków w gminie Przechlewo jest rejon jeziora Szczytno. Ze względu na liczbę gniazdujących tu gatunków oraz lęgi rzadkich ptaków chronionych region ten ma znaczenie regionalne. Gniazdują tu: gągoł, tracz nurogęś, błotniak stawowy, bąk, wąsatka i remiz. W lasach na krawędzi jeziora spotyka się orła bielika, kanie rdzawą, dzięcioła czarnego; w turzycowiskach położonych w widłach rzek Brdy i Rudy

mają swoje lęgowisko bekasy, derkacz, świergotek polny, żuraw, kraska, jarzębata, pliszka górską.

Spośród chronionych gatunków ssaków z doliną Brdy, na terenie gminy Przechlewo, związany jest bóbr i wydra. Stanowisko bobra stwierdzono w rejonie Rudnik, jeziora Lipczyno, w okolicach Płaszczycy i Sapolna. Wydra zamieszkuje północną część jeziora Szczytno i okolice Płaszczycy.

Około 35,6% powierzchni gminy objęte jest ochroną przyrody i krajobrazu. Obszar chronionego krajobrazu jest terenem chronionym ze względu na wyróżniające się krajobrazowo tereny o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem, istniejące albo odtwarzane korytarze ekologiczne. Występują rejon objęte strefą ciszy, która obowiązuje od 1 maja do 30 września.

W strefach ciszy obowiązują zakazy:

- używania silników spalinowych na jednostkach pływających
- ruchu pojazdów mechanicznych o napędzie spalinowym
- używania poza pomieszczeniami zamkniętymi megafonów, nagłaśniających urządzeń muzycznych, aparatów radiowych, magnetofonów oraz wprowadzania innych źródeł hałasu uciążliwych dla otoczenia.

4.5.3 Rezerwaty

Na terenie gminy Przechlewo zlokalizowano cztery rezerwaty:

- „Bagnisko Niedźwiady” (47,67 ha)- utworzony w 1982r. dla ochrony torfowiska przejściowego i boru bagiennego.
- Jezioro Krasne” (28 ha) – utworzony w 1976r.; rezerwat florystyczny chroniący stanowiska rzadkich roślin związanych z biocenozą jeziora lobeliowego.
- „Przytoń – Wąwóz Brdy (18,05 ha) utworzony w 1984r.; jest to rezerwat leśny obejmujący fragment charakterystycznego dla

terenów morenowych lasu mieszanego z udziałem buka, położony nad przełomowym odcinkiem Brdy

- „Osiedle Kormoranów” (22,30 ha) – utworzony w 1956r. dla ochrony miejsc lęgowych kormorana czarnego i czapli siwej.

Występuje tu 12 pomników przyrody tj:

dąb szypułkowy położony w popegeerowskim parku w Pakotulsku – obwód w pierśnicy 520 cm, wysokość 20 m;

dąb szypułkowy w Suszce – obwód 600 cm, wysokość 30 m;

dąb szypułkowy w Pakotulsku – obwód 400 cm, wysokość 20m;

dąb szypułkowy w Pakotulsku – obwód 430 cm, wysokość 20 m;

dąb szypułkowy w Zawadzie – obwód 594 cm, wysokość 20m;

dąb szypułkowy w Leśnictwie Żoła, oddz. 313j – obwód 450 cm, wysokość 14 m, wysokość pnia 8 m, rozpiętość korony 10 m;

w miejscowości Wandzin

dąb bezszypułkowy (Nr 277) – wysokość 20 m, obwód 380 cm

dąb bezszypułkowy (Nr 278) – wysokość 20 m, obwód 390 cm

świerk pospolity (Nr 76) – wysokość 20 m, obwód 300 cm

świerk pospolity (Nr 78) – wysokość 20 m, obwód 310 cm

jedlica zielona (Nr 63) – wysokość 21 m, obwód 280 cm

głaz narzutowy w oddz. 237 Nadleśnictwa Czarne Człuchowskie, obwód 6 m, wysokość 80 cm, szerokość 1,85m.

Oprócz wyżej wymienionych pomników ustanowiony został użytek ekologiczny o nazwie “Mokradła Żurawie” położony w m. Wandzin.

Za Specjalny obszar ochrony siedlisk, który został zamieszczony na liście przekazanej przez Polskę do Komisji Europejskiej i który spełnia kryteria obszaru NATURA 2000 uznano Jezioro Krasne. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej dla tego obszaru należy stosować postępowanie w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia lub planu na obszar NATURA 2000 i należy uzyskać zezwolenia Wojewody zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

4.5.4 Warunki klimatyczne

Gmina Przechlewo leży we wschodniopomorskim regionie klimatycznym, charakteryzuje się generalnie małą zmiennością typów pogody. Są to warunki korzystniejsze od panujących w północnej części województwa.

W ciągu roku najwięcej, bo przeciętnie 46 dni jest z pogodą umiarkowanie ciepłą (temperatura 5,1 do 15° C, pochmurną i bez opadu. Średnio przez 36 dni panuje pogoda umiarkowanie ciepła, lecz z dużym zachmurzeniem i opadem. Dość dużo, do 29 dni przypada na pogodę bardzo ciepłą (15,1 do 25°C) bez opadu lecz pochmurną.

Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą około 16,3° C a najzimniejszym - luty ze średnią temperaturą -4°C. Wyraźnie cieplej niż na północy województwa jest w okolicach przedwiośnia i wiosny. Średnia roczna temperatura wynosi 7,6°C.

Zima trwa przeciętnie 120 dni, najczęściej od 18.XI. do 15.III natomiast okres wegetacyjny około 185 dni.

Największe opady występują w lipcu około 80 mm, kolejno w czerwcu i sierpniu – 65-70 [mm] . Dni z pokrywą śnieżną jest średnio około 60 na południu gminy do 70 na północy. Okres ten zwykle nie jest ciągły. W rejonie Przechlewa dominują wiatry z kierunków zachodnich. Warunki mikroklimatu modyfikuje rzeźba i pokrycie terenu oraz obecność dużych zbiorników wodnych

4.5.5 Utwory powierzchniowe i kopaliny

Równina sandrowa w północnej części gminy zabudowana jest z utworów piaszczysto – żwirowych, pochodzenia wodnolodowcowego. Dominują one na obszarze gminy po linię Łubianka – Garbek oraz towarzyszą dolinie Brdy od Zawady po Sapolno. Ubogie gleby piaszczyste porośnięte są na ogół borami sosnowymi. Wysoczyznę morenową rozdzieloną na dwie części równoleżnikowym odcinku Brdy budują generalnie utwory gliniaste i gliniasto – piaszczyste.

Dno doliny Brdy poniżej ujścia rzeki Rudy oraz całą dolinę Rudy i ujściowy odcinek Lipczynki wyściełają utwory torfowe. Torfy zalegają również w niektórych zagłębieniach terenowych np. torfowisko Niedźwiady, obniżenie terenu na pd. – zachód od Nowej Wsi.

W dolince cieką na linii Pawłówko – Dobrzyń wykorzystującej dawną rynnę jeziora osadziły się głównie namuły wysychającego jeziora. Właśnie na tym obszarze udokumentowano w granicach gminy złoża kopalin jest to złoża kredy jeziornej „Pawłówko”.

4.6 Gleby

W gminie przeważają grunty orne położone na glebach piaszczystych i brunatnych wylugowanych oraz na piaskach gliniastych mocnych i luźnych. Największą powierzchnię zajmują kompleksy glebowe 6 i 7 (żytni słaby i mocno słaby) – 54,4 % kompleksy 2, 3, 4 (pszenny dobry, wadliwy i żytni bardzo dobry) to 29,5 %. Na kompleksie 5 – żytnim dobrym położonych jest 15,6 % gruntów orných. Użytki zielone położone są na glebach torfowych oraz nielicznie występujących mułowo – torfowych. Zaliczono je do kompleksu 2z średniego – 41,3 %, pozostałe do kompleksu 3z słabego i bardzo słabego.

Udział gleb według ich przydatności rolniczej

Klasa bonitacyjna	Grunty orne i sady								Łąki i pastwiska			
	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	III	IV	V	VI
Powierzchnia ha	0	0	40	114	1520	1618	2709	1238	61	443	742	183
Udział w powierzchni gruntów rolnych	0	0	0,46	1,32	17,54	18,67	31,24	14,29	0,71	5,11	8,56	2,11

4.7 Ochrona powietrza

Gmina Przechlewo przywiązuje dużą wagę do ochrony poczynąń związanych z ochroną powietrza, czego przykładem jest ekologiczna kotłownia osiedlowa opalana słomą. Obiekty podlegające gminie (ciepłownie lokalne, budynki użyteczności publicznej, szkoły, przedszkola itp.), w których w ostatnim czasie (5 lat) zostały zmodernizowane lub zainstalowane nowe źródła ciepła.

Obiekt	Źródło energii		Moc [MW]	Efekt ekologiczny			Rok modernizacji
	Przed	Po		Ilość zużywanego paliwa [t/MW] lub [m ³ /MW]	% redukcji emisji w przeliczeniu na SO ₂		
	Modernizacji					Przed	
Kotłownia Osiedlowa w Przechlewie	Miał węglowy	Słoma	5,0	Brak danych	105 kg/GJ	100%	2000/2001
Kotłownia przy Oczyszczalni Ścieków w Przechlewie	Węgiel kamienny	Olej opałowy	0,077	Brak danych	2,4t na sezon grzewczy	Brak danych	2001
Kotłownia w Świątlicy Sępólno	Węgiel kamienny	Miał węglowy	0,050	Brak danych	3,5 t na sezon grzewczy	Brak danych	2002

4.8 Wody powierzchniowe

WYKAZ JEZIOR BADANYCH W LATACH 1982-2001

Nazwa jeziora	Powierzchnia jeziora ha	Klasa czystości	Kategoria podatności na degradację	Rok badania	Obreń badania
Szczytno	645,2	II/III/II	II	1984/89/2001	Lisewo
Lipczyno Wielkie	155,0	II	II	1989	Przechlewko
Końskie	52,5	II/II	II	1984/89	Przechlewo
Długie	39,5	III	-	1990	Przechlewo
Szczytno Małe	33,2	II/II	poz.kat.	1984/89	Lisewo

STAN CZYSTOŚCI RZEK BADANYCH W LATACH 1988-1996

Nazwa rzeki	Długość rzeki		Klasa czystości w roku badań			Rok badań	Zlewnia
	w gr.woj.	przebadana	II	III	n.o.n.		
Brada	72,0	71,3	15,0	56,3	-	1994	Brdy
Lipczynka	21,6	21,1	-	-	21,1	1994	Brdy
Modra	10,8	0,3	0,3	-	-	1994	Brdy
Ruda	19,7	2,5	-	-	2,5	1994	Brdy

n.o.n. - nie odpowiada normom

Według badań przeprowadzonych w 1999r. stan czystości wód rzeki Brdy pod względem fizyko-chemicznym znacznie się poprawił. Np. poniżej jeziora Szczytno przez znaczną część roku stan czystości wód utrzymywał się w I lub II klasie czystości, natomiast zaliczenie ich do III klasy jakości zdecydował niedobór tlenu w okresie letnim.

4.9 Wody podziemne

Na jakość wód podziemnych na terenie naszej gminy znaczący wpływ mają:

- stopień skanalizowania i zwodociągowania
- oczyszczalnie ścieków
- nowoczesna gospodarka odpadami
- utrzymywanie zbiorników małej retencji

Zakład Gospodarki Komunalnej w Przechlewie administruje sześcioma hydroforniami na terenie gminy.

Przechlewo

Hydrofornia wraz z pierwszą studnią wybudowana została w 1965 r. Przy hydroforni znajdują się dwie studnie głębinowe, pierwsza z roku 1971 o głębokości 122 m i wydajności maksymalnej 60 m³/h druga z roku 1987 o głębokości 65 m i wydajności maksymalnej 35 m³/h. Zbiornik wyrównawczy wody uzdatnionej o pojemności 150m³ Modernizacja stacji uzdatniania wody nastąpiła w 2002 r. Zainstalowano mieszacz wodno-powietrzny oraz 4 filtry ciśnieniowe (dwa odżelaziacze i dwa odmanganiacze) .

Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RliOŚ 6223-3/03 wynosi 720m³/dobę.

Sapolno

Hydrofornia wybudowana została w 1974 r. Posiada 2 studnie. Studnia pierwsza posiada głębokość 70 m i wydajność maksymalną ujęcia 48 m³/h, druga z roku 1990 o głębokości 80 m i wydajności maksymalnej ujęcia 48 m³/h. Wyposażeniem hydroforni są 3 zbiorniki hydroforowe o pojemności 4.500 l. Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RliOŚ 6223-9/03 wynosi 205 m³/dobę.

Miroszewo

Hydrofornię wybudowano w roku 1974 wraz z pierwszą studnią o głębokości 33 m i wydajności maksymalnej ujęcia 30 m³/h. Studnia druga wybudowana została w 1976 r. głębokość studni 21,5 m, wydajność maksymalna ujęcia 30 m³/h

SUW zmodernizowana została w roku 2004. Wyposażenie hydroforni to dwa odżelaziacze, jeden napowietrzacz, zbiornik retencyjny o pojemności 2.500 l.

Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RLiOŚ 6223-3/03 wynosi 190 m³/dobę.

Dąbrowa

Hydrofornia powstała w 1975 r. Pierwsza studnia wykonana została w 1969 r. Głębokość 61 m Druga w 1975 r. Głębokość studni 62 m Wydajność ujęć maksymalna wynosi 35 m³/h Stacja uzdatniania wyposażona jest w jeden zbiornik hydroforowy o pojemności 3500 l.

Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RLiOŚ 6223-26/01 wynosi 25m³/dobę.

Imielno

Studnię wykonano w 1965 r. SUW do użytku oddano w 1979 r.

Głębokość studni, 50 m. Wydajność maksymalna ujęcia wynosi 20 m³/h.

Stacja uzdatniania wody wyposażona jest w jeden zbiornik hydroforowy, dwa odżelaziacze wraz z armaturą.

Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RliOŚ 6223-27/01 wynosi 15 m³/dobę.

Garbek

Hydrofornie wykonano w roku 1974, razem ze studnią głębinową o głębokości 27 m i o wydajności maksymalnej ujęcia 15 m³/h. Wyposażenie hydroforni to dwa zbiorniki hydroforowe o pojemności 1000 l. Hydrofornia nie posiada żadnych urządzeń do uzdatniania wody.

Wydajność SUW wg pozwolenia wodnoprawnego nr RliOŚ 6210-18/99 wynosi 13 m³/dobę.

Zakład zarządza też sieciami wodociągowymi w m. Płaszczycy, Lisewo, Pawłówko dla których woda zakupywana jest z SUW zakładów pracy.

Zakład Gospodarki Komunalnej dostarczył dla ludności 178700 m³ wody co stanowi 92,79% całkowitego zaopatrzenia. Ponadto część mieszkańców zaopatrywana jest z ujęć ANR i nadleśnictwa, ogółem w wodę zaopatrywanych jest 95% mieszkańców gminy. Pozostałe 5% mieszkańców nie może korzystać z sieci wodociągowych z powodu zamieszkiwania poza strefą zurbanizowaną.

Podstawowe znaczenie w zaopatrywaniu ludności w wodę mają zasoby wód podziemnych.

Dostarczana woda z wodociągów Miroszewo, Przechlewo, Imielno, Pawłówko, Pakotulsko, Sapolno, Lisewo, Płaszczycy, Zawada odpowiada normom zawartym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002r w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia. Woda z wodociągów Dąbrowa i Garbek w badanym zakresie nie odpowiada normom zawartym w w/w rozporządzeniu jednakże przekroczenia te nie stanowią zagrożenia dla zdrowia konsumentów wg wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO). Wodociągi te planowane są (opracowane

są projekty i uzyskano pozwolenia na budowę) do przełączenia Dąbrowa do SUW Przechlewo, Garbek do SUW Miroszewo.

Wody powierzchniowe pobierane są tylko do nawodnień w rolnictwie i w gospodarce rybackiej.

Zestawienie długości przyłączy i sieci wodociągowej

Hydrofornia miejscowość	Długość przyłączy	Długość sieci w km				
		PVC	PE	stal-żel.	AC cem	Razem
Przechlewo	3,9	10,8	7,6	0,3	5,3	24,0
	1,3	1,6	0,3	1,9	1,7	5,5
Nowa Wieś	0,9	2,8		0,3		3,1
Przechlewko	0,7	3,4				3,4
Dąbrowa	0,5	1,1			0,2	1,3
Płaszczycza- Imielno	0,2				0,6	0,6
Płaszczycza	0,3			0,6	0,2	0,8
Pawłówko	0,5	3,0				3,0
Lisewo	0,8		1,0			1,0
Szczytno	1,3	3,4		0,8	0,8	5,0
Garbek	0,2	1,5		0,5		2,0
Zawada	0,1			0,8		0,8
Pakotulsko	0,8			0,5	0,8	1,3
ogółem	11,5	27,6	8,9	5,7	8,8	51,8

4.10 Ujemne oddziaływanie gospodarki i przemysłu na środowisko

Brak na terenie gminy zakładów przemysłowych, transportowych, kolejowych i innych, uciążliwych dla środowiska naturalnego pomniejsza problem ujemnego oddziaływania na jego stan.

Podobnie ma się sytuacja w odniesieniu do istniejącego wielkoobszarowego rolnictwa opartego na nowoczesnych technologiach tak upraw jak i chowu. Związane z funkcjonowaniem przemysłowego tuczu trzody chlewnej źródła odoru są systematycznie ograniczane i pacyfikowane, a poprzez przykrywanie otwartych lagun i budowę biogazowni, eliminowane całkowicie.

Hałas. Przeniesienie głównego ciężaru transportu z kolejowego na drogowy spowodował powstanie odmiennego źródła hałasu i zanieczyszczenia powietrza. Do podstawowych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy Przechlewo zaliczyć należy komunikację drogową. Komunikacja drogowa jest najważniejszym czynnikiem wpływającym na klimat akustyczny województwa. Jej oddziaływanie skupia się głównie przy trasach komunikacyjnych. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy: tlenki azotu, tlenki węgla, węglowodory, ołów.

Badania klimatu akustycznego prowadzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Inspekcję Ochrony Środowiska obejmowały pomiar hałasu komunikacyjnego w większych miastach województwa oraz głównych drogach komunikacyjnych. Badań tych nie prowadzono na terenie gminy Przechlewo. Nie odnotowano skarg na hałas komunikacyjny w gminie Przechlewo.

W przypadku wzrostu uciążliwości ograniczenie hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Przechlewo można uzyskać poprzez:

- poprawę stanu nawierzchni dróg,
- stosowanie zabezpieczeń przeciwhałasowych (ekranów akustycznych),
- zachowanie w projektach zabudowy odpowiednich odległości od ciągów komunikacyjnych

Promieniowanie elektromagnetyczne – niejonizujące. Zawiera się w przedziale 0,1 – 300 MHz (fale radiowe) oraz 300 – 300 000 MHz (mikrofale). Jego źródłem są, w różnym stopniu wszystkie urządzenia elektryczne. Najczęściej spotykanymi w codziennym życiu źródłami są monitory komputerowe, telefony komórkowe, telewizory, urządzenia AGD (np. kuchenki mikrofalowe), urządzenia medyczne, itd.

Według ustawy o Ochronie Środowiska elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące jest uciążliwe dla środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627).

Ryzyko związane z narażeniem na jego oddziaływanie występuje głównie podczas eksploatacji urządzeń wytwarzających energię elektromagnetyczną. Rodzaj źródeł mogących je wytwarzać zawarty

jest w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 11 sierpnia 1998 roku.

Do źródeł mających znaczący wpływ na środowisko można zaliczyć stacje nadawcze, przekaźniki telefonii komórkowej, stacje transformatorowe, stacje elektromagnetyczne, sieci przesyłowe linii energetycznych o napięciu znamionowym 110 kV i większym. Uciążliwość wymienionych obiektów nie została dokładnie zbadana, co uniemożliwia szczegółowe określenie zanieczyszczeń promieniowaniem, elektromagnetycznym niejonizującym na obszarze gminy. Konieczne jest sporządzenie inwentaryzacji źródeł pól elektromagnetycznych oraz kontrola zgodność stanu faktycznego z warunkami decyzji pozwalającej na funkcjonowanie tych obiektów.

Inne źródła promieniowania elektromagnetycznego.

Na terenie gminy zlokalizowane są prawdopodobnie inne źródła promieniowania elektromagnetycznego, które nie podlegają ewidencji: cywilne stacje radiowe CB o mocy około 10 W, urządzenia nadawcze, diagnostyczne i inne, będące w posiadaniu policji, straży pożarnej, pogotowia, wojska, nie prowadzi się ewidencji tego typu urządzeń.

4.11 Melioracje rolne i leśne

Gmina Przechlewo to typowa gmina rolnicza. Większość terenu to grunty orne i użytki zielone o wysokiej kulturze rolnej ponadto na jej terenie znajduje się wiele jezior i gruntów zalesionych. Cały ten obszar pokryty jest liczną siecią rzek 74,3 km oraz rowów melioracyjnych 70 km na gruntach rolnych i 60 km na gruntach leśnych. 800 ha gruntów rolnych to obszar zdrenowany. Dlatego też ważną sprawą jest utrzymanie urządzeń melioracyjnych wodnych szczegółowych, podstawowych i śródlądowych wód powierzchniowych (rzek) w dobrym stanie technicznym. Jest to podstawą prowadzenia prawidłowej gospodarki wodnej i leśnej. Brak konserwacji urządzeń melioracyjnych może doprowadzić do degradacji terenu (zabagnienia), podtapiania gruntów rolnych.

W konsekwencji ograniczone zostają uprawy rolne i ponoszone są duże straty przez użytkowników. Zdegradowany teren to również większa ilość różnego rodzaju szkodników. Brak konserwacji urządzeń

melioracyjnych ma bardzo negatywny wpływ na tereny zabudowane, drogi, lasy, gdzie na skutek braku odpływu wód powierzchniowych dochodzi do poważnych strat ponoszonych przez gminę i osoby prywatne. Zagadnienia gospodarki wodnej są bardzo istotne dla gospodarki leśnej. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych. Dlatego też należy dążyć do utrzymania w stanie zbliżonym do naturalnego stanu śródleśnych zbiorników i cieków wodnych. Melioracje odwadniające powinny być ograniczone do minimum. Zaleca się lokalne zbieranie wód w rowach bez odpływu. Podmokłe grunty leśne można odnawiać samosiewami lub wieloletkami bez zaangażowania ciężkiego sprzętu. Mokradła występujące przy rzekach, jeziorach i oczkach wodnych powinny zostać zachowane, a brzegi utrzymane w stanie naturalnym. Istotne również jest pozostawienie drzewostanów na stokach przylegających do rzek i jezior.

V. PRZYSZŁOŚCIOWY ROZWÓJ GMINY

5.1 Tendencje rozwojowe i główne dziedziny rozwoju gminy

Plan rozwoju lokalnego gminy przewiduje jej rozwój w oparciu o cele:

CEL I - Ochrona środowiska naturalnego

CEL II - Podniesienie atrakcyjności gminy pod względem możliwości inwestycyjnych

CEL III - Wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych do rozwoju różnych form turystyki i usług okołoturystycznych

CEL IV - Podniesienie poziomu zdrowotnego i intelektualnego mieszkańców

CEL V - Przeciwdziałanie bezrobociu, rozwój przedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa ludności.

CEL VI - Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa, tworzenie sprzyjających warunków do powstania organizacji producenckich

CEL VII - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej (drogowej, telekomunikacyjnej, energetycznej, dostawy gazu ziemnego i innych mediów)

CEL VIII - Podnoszenie poziomu nauczania podstawowego i gimnazjalnego przez wzbogacanie i modernizację bazy edukacyjnej.

CEL IX - Tworzenie struktur gminnych i ponad gminnych w celu pozyskiwania środków pomocowych oraz realizacji wspólnych programów rozwojowych i działań promocyjnych.

Powyższe cele określone dla Strategii Rozwoju Gminy pozostają jako cele Planu Rozwoju Lokalnego, a dla ich osiągnięcia wyznacza się następujące kierunki działań:

- rozwój infrastruktury technicznej sprzyjającej przyciąganiu inwestorów
- rozwój infrastruktury społecznej głównie edukacyjnej, turystycznej sprzyjającej poprawie jakości życia
- rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
- inwestycje w zakresie ochrony środowiska

5.2 Szanse rozwoju gminy związane z ochroną środowiska

Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach.

W przedszkolach naszej gminy przeprowadza się z dziećmi pogadanki z zakresu ochrony środowiska, np. na temat ochrony roślin i zwierząt, segregacji odpadów. Wiosną dzieci sadzą drzewka i krzewy na przedszkolnym podwórku a zimą dokarmiają ptaki. Przedszkolaki uczestniczą każdego roku w akcji „Sprzątanie świata”, porządkując otoczenie przedszkola i miejscowy park.

Utrzymywanie klas o profilu kształcenia ekologiczno – przyrodniczym w szkołach.

W przechlewskich szkołach nie ma klas o profilu ekologiczno – przyrodniczym. Zagadnienia z zakresu edukacji i wychowania proekologicznego wpisane są jednak na stałe do przedmiotu

lekcyjnego SZTUKA. Każde przystąpienie do konkursu plastycznego jest poprzedzone przekazaniem porcji wiedzy w obszarze świata przyrody, ekologii, związków i zależności między człowiekiem, a przyrodą. Uczniowie oglądają przezroczka, albumy; czytają fragmenty prozy lub poezji, wychodzą w plener i wykonują szkice z natury, analizują budowę roślin itp.

Nauczanie ekologii w naszych szkołach opiera się na zsynchronizowanej współpracy wszystkich nauczycieli w tworzeniu systemu wartości, w myśleniu o drugim człowieku i przyrodzie.

Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych o charakterze regionalnym i krajowym (wraz z podaniem otrzymanych nagród i wyróżnień).

Uczniowie naszych szkół od wielu lat biorą udział w różnego rodzaju konkursach o tematyce przyrodniczej, ekologii i ochrony środowiska, uzyskując wiele nagród i wyróżnień.

Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska (ich wymiar tygodniowy, objęte nimi klasy i liczbę uczestniczących uczniów), organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw i ekspozycji, albumów i kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska.

W Publicznym Gimnazjum w Przechlewie działa Koło Ekologiczne, w ramach, którego organizowane są zajęcia terenowe (łąka, pole, jezioro, las), wycieczki do pasieki pszczół, rezerwatów i pomników przyrody w naszej gminie. Uczniowie (niestety przede wszystkim tylko ci, których rodziców stać na to finansowo) wyjeżdżają każdego roku na dalsze wycieczki, np. do Tucholskiego Parku Krajobrazowego, Słowińskiego Parku Narodowego; w góry do Tatrzańskiego, Pienińskiego i Ojcowskiego Parku Narodowego.

W holu szkoły Koło organizuje wystawy „Barwy jesieni”, „Grzyby”, „Stroiki Świąteczne” itp. W gablotach znajdujących się na szkolnym korytarzu i w klasie biologicznej uczniowie uaktualniają gazetki zgodnie z przypadającymi wydarzeniami, np. „Październik miesiącem ochrony przyrody”, „Dni Lasu i Zadrzewień”, „Dzień Ziemi”,

„Światowy Dzień Ochrony Środowiska” itd.. Z okazji tych dni przeprowadza się apele szkolne.

W każdym roku szkolnym organizowany jest Szkolny Konkurs Ekologiczny, w którym wyłania się Najlepszego Ekologa.

Koło Ekologiczne jest organizatorem konkursu fotograficznego

„ Przyroda w obiektywie”. Najładniejsze zdjęcia umieszczane są w gablocie na korytarzu szkoły. Zwycięzcy konkursu otrzymują nagrody książkowe.

Inne wystawy i ekspozycje

wystawy zorganizowane przez Szkołę Podstawową w Przechlewie:

- wystawa w bibliotece szkolnej, pt. „Piękne ptaki na szare dni...” (pokazanie ptaków objętych ochroną – 30 prac, XI 2002)
- pokonkursowa wystawa w Gminnej Bibliotece Publicznej im. Jana Kochanowskiego w Przechlewie, pt. „ A mnie jest szkoda lata...” (prezentacja społeczeństwu albumów przyrodniczych – 10 albumów, IX 2002)

Wystawy zorganizowane przez Publiczne Gimnazjum w Przechlewie

- wystawa w kościele parafialnym prac plastycznych uczniów klas III, pt. „Ekowołanie – czyli pokazanie tragicznych konsekwencji nie dbania o siebie i swoją planetę” (30 prac, IV 2003)
- wystawa w szkolnej galerii DLA KAŻDEGO, pt. „Drzewa idą razem z nami” (szkice realistyczne ukazujące interesującą formę drzewa – 40 prac, X 2002)

Wystawy zorganizowane w Szkole Podstawowej w Nowej Wsi

- z okazji Święta Lasu – „Drewno jest wspaniałym materiałem” (IV 2002), „Huby” i „Piękno lasu nad Jeziorem Krasne” (IV 2003)

Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątnięcia terenu gminy, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych (wraz z podaniem ich ilości), a także innych przedsięwzięciach proekologicznych zasługujących na uwagę.

Na zajęciach Koła Ekologicznego, techniki oraz w domu uczniowie budują karmniki i budki lęgowe dla ptaków. Karmniki ustawiają w obejściach swoich domów, a budki lęgowe w ramach zajęć terenowych zawieszają przy udziale leśniczego w okolicznych lasach.

W ramach opieki nad zwierzętami uczniowie wszystkich gminnych szkół zbierają żołędzie, buczynę kasztany, obierki, itp., które przeznacza się na karmę dla zwierzyny w okresie zimowym.

Od wielu lat młodzież zaangażowana jest w akcję „Sprzątanie Świata”. W ramach akcji przechlewscy uczniowie sprzątają las, park wiejski, tereny Ośrodka Sportu i Rekreacji. Dzieci ze Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi porządkują teren wokół rezerwatu przyrody nad jeziorem Krasne.

W Przechlewie, wzorując się na akcji „Sprzątanie Świata”, każda klasa raz w miesiącu sprząta przydzielony teren.

Młodzież aktywnie uczestniczy w zbiórce surowców wtórnych, głównie szkła, puszek aluminiowych, akumulatorów. Za zebrane surowce szkoła otrzymała 2835 zł, które przekazała uczniom na wycieczki.

Od kilku lat we wrześniu organizowana jest przy udziale sponsora - Poldanor S.A. akcja sprzątania rzeki Brdy. Uczniowie Publicznego Gimnazjum w Przechlewie biorą udział w spływie kajakowym na Brdzie i sprzątają śmieci pozostawione przez nieodpowiedzialnych turystów.

Członkowie SK LOP przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi w swoim planie pracy na rok 2003 zaplanowali obserwacje bociana białego. W ten sposób pragną włączyć się w akcję PTPP „pro Natura” we Wrocławiu w akcję „Ratujemy bociany”.

Uczniowie kl. III Publicznego Gimnazjum w Przechlewie stworzyli foldery promujące gminę Przechlewo, ukazujące całe bogactwo flory i fauny tutejszych terenów (V 2002)

Część folderów przekazano Ośrodkowi Sportu i Rekreacji nad Jez. Końskim w Przechlewie.

Edukacja nieformalna (pozaszkolna):

Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne, dotyczące ochrony środowiska, podejmowane przez władze samorządowe

i podległe im służby komunalne na rzecz upowszechniania proekologicznych postaw mieszkańców gminy:

Tworzenie ośrodków (centrów) edukacji ekologicznej;
Urządzanie konkursów, festynów i innych imprez o tematyce ekologicznej;
Organizowanie seminariów, wykładów i szkoleń związanych z ekologią i ochroną środowiska;
Sporządzanie i rozprowadzenie wśród mieszkańców różnych materiałów informacyjnych (ulotek, folderów, publikacji prasowych i innych) poświęconych ochronie środowiska;
Tworzenie ścieżek edukacji ekologicznej;
Inne przedsięwzięcia zasługujące na wyróżnienie.

Edukacja nieformalna dotycząca ochrony środowiska odbywa się głównie za pośrednictwem Gminnej Biblioteki Publicznej, nauczycieli i uczniów naszych szkół we współpracy z samorządowcami i podległymi im służbami komunalnymi.

Jednym z przykładów tej edukacji jest tegoroczna akcja Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi. Uczniowie tej szkoły rozwiesili na terenie wsi plakaty ostrzegające, informujące o skutkach wypalania traw. Zadaniem uczniów było uświadamianie koleżanek, rodzin i sąsiadów o stratach, jakie ponosi przyroda takim nieprzemyślanym działaniem człowieka.

Gminna Biblioteka Publiczna organizuje przy pomocy ODR i Rady Gminy Przechlewo seminaria i szkolenia wyjazdowe dla mieszkańców gminy, np. do gospodarstw agroturystycznych, na szkółki krzewów i drzewek. Celem wyjazdów jest pokazanie sposobów zagospodarowania obejść.

Na terenie gminy organizowany jest konkurs dla jej mieszkańców pt. „Piękna zagroda”.

Gminna Biblioteka Publiczna organizuje również szereg wystaw o tematyce ekologiczno-przyrodniczej (wystawy fotografii, literatury, zielników itp.)

Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne dotyczące ochrony środowiska podejmowane w gminie przez inne podmioty, takie jak: pozarządowe organizacje ekologiczne, placówki służby zdrowia, straż pożarną, instytucje naukowe i kulturalne, dyrekcje lasów państwowych i parków narodowych, przedsiębiorstwa turystyczne i uzdrowiskowo – rekreacyjne, a także inne podmioty gospodarcze i instytucje publiczne.

a) W zakresie edukacji nieformalnej nieocenioną rolę odgrywa Nadleśnictwo Niedźwiady z siedzibą w Przechlewie.

Nadleśnictwo prowadzi spotkania edukacyjne z dziećmi i młodzieżą naszej gminy. W latach 1998-2002 przeprowadzono:

- 23 spotkania edukacyjne, w których uczestniczyło 1154 uczniów
- 6 wycieczek edukacyjnych do lasu (piesze, rowerowe lub autokarowe), w których uczestniczyło 293 uczniów
- 23 pogadanki szkolne.

Tematyką spotkań między innymi było: znaczenie lasu w życiu człowieka; skutki zanieczyszczenia środowiska i dewastacji obszarów leśnych oraz sposoby przeciwdziałania tym zjawiskom; ochrona roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową; ochrona, hodowla i użytkowanie lasu; skutki nieostrożnego zachowania się w lesie, sposoby dokarmiania zwierząt w okresie zimowym.

Nadleśnictwo utworzyło 4 ścieżki rowerowe przebiegające przez jego najciekawsze tereny:

Nr 1 – Do Zawady i nad Jezioro Szczytno – 17 km

Nr 2 – Do Imielna i nad Jezioro Gwiazda – 16,5 km

Nr 3 – Do Przechlewka i nad Jezioro Krasne – 14,5 km

Nr 4 – Wokół Jeziora Lipczyno – 18,5 km

Celem utworzenia edukacyjnych ścieżek jest popularyzacja turystyki rowerowej, przyjaznej dla środowiska; zdrowego stylu życia i ukazanie walorów naszej przyrody.

Od 1998 roku Nadleśnictwo czynnie uczestniczy w akcjach „Sprzątanie Świata”. Zakupuje worki foliowe i rękawice oraz przewozi własnym transportem zebrane śmieci na wysypisko.

Ponadto Nadleśnictwo przekazuje do szkół po 3 egzemplarze czasopism „Echa leśne” i „Głos Lasu”.

b) Miejscowi myśliwi zrzeszeni w Kole Łowieckim „Głuszc” również prowadzą spotkania z młodzieżą. Przeprowadzają pogadanki na tematy przyrodniczo – ekologiczne, pomagają w organizacji kuligów, spotkań przy ognisku.

c) Spółka Poldanor organizuje spotkania z rolnikami, przekazując swoją wiedzę na tematy związane z ochroną środowiska.

19 kwietnia 2002r. Poldanor zorganizował międzynarodowe seminarium pt.: „Nowoczesne metody wykorzystania gnojowicy świńskiej jako nawozu naturalnego z uwzględnieniem ochrony wód obszarów wiejskich”. Celem seminarium było przybliżenie pracownikom firmy oraz polskim rolnikom przepisów ustawy z dnia 26 lipca 2000r. „O nawozach i nawożeniu”, która zakwalifikowała gnojowicę jako nawóz naturalny w postaci płynnej.

Co roku uczniowie pobliskich szkół średnich mają możliwość odbycia praktyk w zakresie ochrony środowiska, pod fachowym okiem poldanorowskiego specjalisty w tej dziedzinie.

W przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno-informacyjne spółka włącza się również czynnie poprzez sponsoring. Przykładem niech będzie sponsorowanie szkolnych spływów kajakowych, organizowanych m.in. w celu uprzątnięcia rzeki Brdy z powakacyjnych śmieci. Po spływie dzieci uczestniczą przy ognisku i kiełbasce w pogadance ze specjalistą ds. ochrony środowiska w Poldanorze.

5.3 Cele i kierunki działania do roku 2013

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych może być realizowane poprzez ochronę środowiska, tj. działania służące powstrzymaniu degradacji oraz poprawę stanu środowiska.

Racjonalnemu użytkowaniu zasobów naturalnych powinny służyć poniższe cele:

Cel 1 Racjonalna gospodarka wodno – ściekowa:

- budowa nowych sieci wodociagowych
- modernizacja istniejących hydroforniamiana sieci azbestowych
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- promowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków

Cel 2 Ochrona powietrza atmosferycznego:

- polepszenie stanu i rozbudowa infrastruktury drogowej
- budowa tras rowerowych oraz miejsc parkingowych
- ograniczanie niskiej emisji poprzez modernizację lokalnych kotłowni węglowych i palenisk domowych opalanych węglem lub koksem

Cel 3 Ochrona przed hałasem:

- modernizacja dróg
- budowa pasów zieleni izolacyjnych wzdłuż tras komunikacyjnych
- stosowanie technologii ograniczających emisje hałasu do środowiska
- utworzenie terenów zieleni izolacyjnej wokół obiektów szczególnie uciążliwych dla środowiska

Cel 4 Racjonalna gospodarka opadami:

- zapobieganie powstawaniu odpadów
- selektywna zbiórka odpadów
- odzysk i recykling powstających odpadów ze wskazaniem na recykling materiałowy i organiczny
- unieszkodliwianie odpadów, których nie udało się poddać odzyskowi i recyklingowi

- unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w instalacjach specjalistycznych
- minimalizacja ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania na składowiskach ze szczególnym uwzględnieniem odpadów biodegradowanych
- edukacja ekologiczna

Cel 5 Ochrona gleb i powierzchni Ziemi

- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych
- Monitorowanie jakości gleb i ziemi
- Rekultywacja terenów zdegradowanych
- Wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego
- Racjonalne stosowanie środków ochrony roślin i nawozów sztucznych
- Podejmowanie działań w celu ograniczenia erozji wietrznej i wodnej.
- Wdrażanie zasad Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych
- ochrona złóż kopalin, poprzez racjonalne ich wykorzystanie

Cel 6 Ochrona przyrody i krajobrazu:

- ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo
- ochrona walorów krajobrazowych
- Rozwój sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych
- Rozwój ochrony obiektów przyrodniczych
- ochrona cennych składników przyrody (roślin i zwierząt)
- edukacja ekologiczna i promocja ochrony przyrody

Cel 7 Edukacja ekologiczna:

- podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców
- prowadzenie działań zachęcających przedsiębiorców do wprowadzenia systemu działań na rzecz ochrony środowiska
- udział społeczeństwa w akcjach ekologicznych np. "Sprzątanie świata"

- zwiększenie udziału problematyki ekologicznej w szkolnych programach nauczania

5.4. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska i Monitoring

Program Ochrony Środowiska Gminy Przechlewo jest opracowaniem mającym na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska. Ma on zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych na terenie gminy. Przyjęcie jednolitego spojrzenia na problematykę ochrony środowiska w gminie pozwoli nie tylko przyczynić się do rozwiązania istniejących problemów w tym zakresie, ale również tak ukierunkować podejmowane działania, aby przeciwdziałać mogącym pojawić się w przyszłości zagrożeniom.

W programie uwzględnione zostały zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i dziedzin bezpośrednio powiązanych, co powinno dopomóc we właściwym ukierunkowaniu działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy.

Zarządzanie środowiskiem Gminy Przechlewo przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymaga ustalenia zakresu o roli działań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, system monitoringu jego realizacji oraz strukturę realizacji programu. Na szczeblu gminnym program ten będzie głównym dokumentem w procesie zarządzania i będzie pełnił następujące funkcje:

- kontrolną
- wykonawczą
- regulacyjną

Władze gminne powinny pełnić funkcję wspierającą dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy, a także funkcję kierującą działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Program Ochrony Środowiska jest instrumentem wdrażania polityki ochrony środowiska w Gminie Przechlewo. Wiąże się to z koniecznością monitorowania zachodzących zmian w gminie przez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do realizacji założonych działań, przyjętych celów, ustalenia rozbieżności między

założonymi celami i działaniami, a ich realizacją. Aby prawidłowo ocenić realizację programu należy przyjąć system mierników jego efektywności.

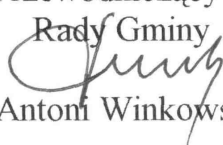
Mierniki te można podzielić na trzy grupy:

- ekonomiczne
- ekologiczne
- społeczne

**WAŻNIEJSZE PRZEDSIĘWZIĘCIA W CELU REALIZACJI PROGRAMU
OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE PRZECHLEWO W LATACH 2006-2013**

Lp.	Tytuł/opis przedsięwzięcia	Szacunkowa wartość (w zł)	Termin realizacji (od – do)
1.	Termomodernizacja obiektów oświatowych w Gminie Przechlewo /Przechlewo, Sapolno/ oraz siedziby Urzędu Gminy	4.000.000.-	2007-2009
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Przechlewo / wsie Przechlewo, Nowa Wieś, Przechlewko, Zawada, Szczytno/	2.400.000.-	2007-2009
3.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Przechlewo – wsie Garbek, Miroszewo, Paakotulsko, Rudniki, Przechlewo wybudowania	2.000.000.-	2011-2013
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w Gminie Przechlewo – wsie: Dobrzyń, Klęśnik, Lisewo, Płaszczycza	1.200.000.-	2009-2011

5.	Modernizacja ujęć wodnych oraz systemów uzdatniania i rozprowadzania wody/ wymiana sieci azbestowej/ w Gminie Przechlewo w miejscowościach Przechlewo, Sapolno, Dąbrowa	1.600.000.-	2007-2009
6.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz deszczowej w Przechlewie na Osiedlu Północ w Przechlewie	460.000.-	2008
7.	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz deszczowej w Przechlewie, ul. Człuchowska	300.000,-	2006-2007
8.	Wymiana sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej ul. Jeziorna w Przechlewie oraz budowa kanalizacji ul. Młyńska (przy jeziorze)	595.758.-	2004-2006
9.	Uzbrojenie terenu pod budownictwo jednorodzinne gmina Przechlewo	1.000.000.-	2006-2008

Przewodniczący
Rady Gminy

Antoni Winkowski